

Dannelse: Hvem skifter vandlåsen?

af Stina Vrang Elias, direktør i DEA, debatindlæg i Politiken, d. 29. juni 2014.

Jagten på definitionen af dannelse er gået ind. Er man dannet, når man har pløjet sig igennem idéhistoriens samlede værker? Eller er man dannet, når man kan skifte vandlåsen i køkkenet? Dea's Ungdomsuddannelseskommission kom for nylig med sit bud på, hvad dannelse kan være, i et forsøg på at gentænke vores ungdomsuddannelser, så de bliver mere attraktive for de unge og i bedre overensstemmelse med arbejdsmarkedets fremtidige kompetencebehov.

Kommissionen er fortalere for en helhedsopfattelse, hvor elever klædes på til at løse problemstillinger i den verden, de skal ud og møde. Dermed ikke sagt, at filosofi, kunst og historie ikke er en del af dannelsen. Udfordringen består snarere i at finde en balance mellem boglig kunnen og evnen til at kunne anvende sin viden og handle på baggrund af den. I dag får man let indtryk af, at kun det boglige dannelsesideal værdsættes, hvilket reelt betyder, at kun fem procent af den voksne befolkning - dem med en universitetsgrad - er berettiget til at kalde sig dannede borgere i samfundet.

I Dea er vi ikke ude på at opløse det klassiske, historisk funderede dannelsesideal - vi vil blot en mere tidssvarende dannelsesforståelse. Vores pointe er, at dannelse bør udvikle sig i takt med verden udenfor - hvad enten det så er elfenbenstårnet eller elektronikværkstedet, man kigger ud fra.

En dannelsesforståelse uden relation til arbejdsmarkedet er en virkelighedsfjern forståelse. Dannelse må også handle om at kunne navigere i verden, forstå det, der er anderledes end en selv, og at omsætte sin viden, så den får værdi for en selv og for samfundet. Dannelse er ikke at afskærme sig fra samfundet, kigge sig over skulderen og skue tilbage i tiden i håb om, at status quo varer ved. For hvor var vi som civilisation, hvis vi ikke kunne sætte spørgsmålstegn ved herskende forestillinger og den måde, hvorpå vi opfatter den viden, vi står på skuldrene af? Sat på spidsen mister vi velfærd, hvis vi ikke giver vores dannelse et reality check i ny og næ. I den realpolitiske verden er det faktum, at vi kommer til at mangle faglærte om få år, hvis ikke vi ændrer de unges syn på det at vælge uddannelse og på, hvad der er meningsfuldt og prestigøst. Det bør være motivation for at underkaste dannelsesforståelsen et kritisk eftersyn, som samtidig kan bidrage til at nuancere den akademiske dannelsesforståelse, så flere anerkender værdien af håndens arbejde.

Fint skal det være. Men ikke så fint, at det bliver elitært.